

Pensioenakkoord belandt deze week in cruciale fase

Minister van Sociale Zaken Wouter Koolmees spreekt vandaag met werkgeversorganisaties en vakbonden over de uitwerking van het vorig jaar juni bereikte pensioenakkoord. Onderhandelaars van alle partijen willen deze week knopen doorhakken. Maar de stemming in de polder is ijszig na de botsing tussen Koolmees en de vakbonden over de ontslagboete. Wat weten we nu over het nieuwe pensioen en waar liggen de knelpunten? Vier vragen.

Pensioenakkoord in eindfase: van rekenrente naar projectierendement

Martine Wolzak
Amsterdam

Een cruciale week breekt aan in de uitwerking van het pensioenakkoord. Deze week willen de onderhandelaars van werkgevers, werknemers en kabinet knopen doorhakken. Maar de stemming in de polder is ijzig na de botsing tussen minister van Sociale Zaken (SZW) Wouter Koolmees en de vakbonden over de ontslagboete. Wat weten we nu over het nieuwe pensioen?

1 Zijn ze eruit?
Het ministerie van SZW verstuurde afgelopen woensdag een opmerkelijke tweet over het pensioenakkoord. 'In tegenstelling tot mediaberichtgeving moet een aantal belangrijke knopen nog worden doorgehakt.' Een stukje verwachtingsmanagement nu de uitwerking van het akkoord in de eindfase belandt.

Want al zijn de contouren van een nieuw pensioenstelsel de afgelopen maanden wel langzaam duidelijk geworden, er liggen deze week nog lastige kwesties op tafel. Vandaag bij Koolmees zelf, als hij het pensioenakkoord bespreekt met voorzitters van vakbonden en werkgevers. En vrijdag bij de zogenoemde stuurgroep, de pensioenspecialisten die het akkoord moesten uitwerken.

Al weken zeggen betrokkenen dat 'het de goede kant op gaat' en de voorstellen 'kansrijk zijn'. Daarna komt de 'maar'. Het nieuwe pensioencontract is geschetst, maar nog niet helemaal doorgetekend. Over de eerste sommen van het Centraal Planbureau zijn de onderhandelaars optimistisch, meldde het FD twee weken terug al.

Maar de pensioenfondsen zelf zijn nog aan het rekenen. En in de techniek zitten nog veel losse eindjes. Ook over hoe de overgang van het huidige naar het nieuwe stelsel moet gaan, is nog niets definitief geregeld. Pas als alle puzzelstukjes passen, komt er een ja, waarschuwde vakbond VCP al.

De kans bestaat daarom dat Koolmees wel zoals beloofd in juni een 'hoofdlijnennotitie' naar de Tweede Kamer stuurt, maar dat daar nog niet alle antwoorden in staan.

Tot voor kort was het mantra wel: 'iedereen wil er graag uitkomen'. Maar deze week zijn vakbonden FNV en CNV gaan bokken. Dat Koolmees de zogenoemde ontslagboete schrapt als voorwaarde voor de coronanoodsteun is niet goed gevallen, dat ondermijnt ook het vertrouwen van hun achterban in een akkoord met deze minister, waarschuwden zij.

2 Wat is het plan?
In het akkoord van juni vorig jaar stond nog een pensioencontract waarin mensen een uitkering beloofd kregen uit een collectieve pot, niet heel anders dan het huidige stelsel. Wel was al afgesproken dat de uit-

Minister Koolmees bespreekt het pensioenakkoord vandaag met vakbonden en werkgevers. FOTO: ROBIN UTRECHT/ANP

kering onzekerder wordt: afhankelijker van de beurs en niet meer rechtstreeks gekoppeld aan het salaris.

Maar die almaar dalende rekenrente leidde ook in dit plan tot een torenhoge premie en tegelijkertijd een lage uitkering. En dus wilden de onderhandelaars daarvan af.

Dit voorjaar sloegen zij een nieuwe weg in. De grote doorbraak is dat het opgebouwde pensioenvermogen en niet langer de uitkering vooropstaat. Alle deelnemers krijgen een eigen, persoonlijk, aandeel in een nog steeds collectief belegde pot. Winst en verlies daarop worden volgens een formule verdeeld over werknemers en gepensioneerden. Naarmate een deelnemer ouder wordt, zijn de winsten én de verliezen kleiner. De rekenrente verdwijnt.

De hoogte van de premie en de uitkering stellen fondsen voortaan vast met een projectierendement, een verwacht rendement dat hoger zal zijn dan de huidige lage rente. Valt het tegen? Dan trekt iemand zijn of haar aandeel in de pot te snel leeg en gaat het pensioen in de jaren daarna stapsgewijs omlaag. Valt het mee, dan kan het omhoog.

Hoe hoog dat projectierendement wordt, is nog niet duidelijk. Hoe hoger, hoe groter de kans op tegenvallers door te weinig premie of een te hoge uitkering. De onderhandelaars willen 'een prudent' projectierendement, om de kans op tegenvallers klein te houden.

Daarnaast komt er een buffer van 10% om tegenvallers op te vangen. Hoe die gevuld wordt, is nog niet zeker. Alleen uit de premie? Dan duurt het jaren voor die is gevuld. Of ook uit een stuk van het rendement of van het vermogen?

3 Is projectierendement gewoon een hogere rekenrente?
Het antwoord op die vraag hangt af van hoe persoonlijk en onzeker het nieuwe pensioen echt is. Het nadeel van een verhoging van de rekenrente in het huidige stelsel (waarvoor bijvoorbeeld 50Plus pleit) is dat fondsen dan rendementen uitbetalen die nog niet zijn behaald. Als gepensioneerden en werknemers in één pot zitten, zoals nu, gaat dit ten koste van de laatsten. En een te lage premie of uitkering gaat in een collectief stelsel ten koste van gepensioneerden.

Kan dat ook gebeuren met het projectierendement? Als fondsen straks een te optimistisch projectierendement

gebruiken, is de uitkering in het begin te hoog. Die zal dan in de jaren daarna sneller dalen, maar niet ten koste van het pensioenvermogen van de werkenden, is de theorie.

4 Transitie is grootste knelpunt
Bedrijfstakpensioenfondsen zoals het ABP willen het liefst dat iedereen verplicht naar het nieuwe stelsel overgaat, met alle circa €1.500 mrd aan opgebouwde rechten: het zogeheten invaren. Zij zijn bang voor claims van deelnemers die oude zekerheden niet willen loslaten. Dat financiële risico willen zij niet dragen. Als de overheid invaren verplicht, komen de claims bij de staat. Maar dat wil het ministerie van Financiën weer niet. En er zijn ook fondsen die liever niet invaren. Ook over de datum van de overgang is nog veel discussie. Richtsnoer is 2027, maar dat vinden vooral werkgevers te ver weg.

En wat gebeurt er in de tussentijd? Volgens de huidige wetgeving moeten veel pensioenen volgend jaar omlaag. De dekkingsgraden van met name de grote bedrijfstakpensioenfondsen zijn te laag. Maar nog eens zes of zeven jaar de pensioenen niet indexerend of zelfs verlagen, is voor de achterbannen van de bonden moeilijk te verteren. Ook daar zullen de onderhandelaars afspraken over moeten maken.

De grote doorbraak is dat het opgebouwde pensioenvermogen en niet langer de uitkering vooropstaat

De rekenrente verdwijnt. Fondsen bepalen hoogte premie en uitkering met projectierendement